

אבן קטנה נרמה למפולת

מסתעפים הכבישים לכל הכיוונים. הם הובילו למבוי סתום.

שני הצדדים להסכם, ישראל ומצריים, וגם השושבין האמריקאי, ניסו להעמיד פנים כאילו אין זה כך. שרים ומנהיגים ערכו מישלחות, ביקרו איש בארצו של רעהו, תחילה בתרועה גדולה ולאחר מכן בקול ענות חלושה. המשא-והמתן על כינון "המימשל העצמי", על-ידי הנשיא המצרי, ולבסוף הופסק כליל.

התנופה המיסחרית הגדולה נעצרה עוד בראשית הדרך, הפכה זחילה מתסכלת. אירועים תרבותיים ומדעיים הצטמצמו לביקורים של יחידים. גם ממדיה של התיירות ההודית, שבה נתלו תיקוות כה רבות, נשאר קטנים. תחת הידידות השופעת, הלבבית, המחבבת והמנשקת, באה צורה חדשה של נורמליזציה חמוצה: חילופי מיכ-תבים, שבהם ביטויי הידידות לא היו אלא מס-שפתיים מנומס, שבא לחפות על עקיצות אישיות, טרוניות, האשמות הדדיות. ה"כימיה" המפרסמת בין שני המנהיגים נעלמה. עיתוני מצריים, שמעולם לא אהבו את בגין, הקדישו לו כתבות וקארטיקטורות ארסיות.

ההתליך השתבש. מדוע? למעשה היו הסכמי קמפדייוויד פגומים מזידה.

במחנה-הנופש של הנשיא האמריקאי, הנושא את שם נכדו של אייזנהואר, נעשה מאמץ כביר להגיע להסכם

ה היה צריך להיות היום הגדול ביותר של תש"ס. יותר מזה: היום הגדול ביותר של העשור, ואולי של שלושה עשורים.

השגריר הראשון של ישראל במצריים עמד על מירפסת חדר במלון שרתון בקאהיר, השקיף על הגוף המרהיב של הנילוס האגדתי, בלב העיר החשובה ביותר בעולם הערבי. הוא הצטלם.

לא במיקרה דמה התצלום לאחת התמונות המפורסמות ביותר בהיסטוריה הציונית. שלושה דורות לפני כן צולם מייסד התנועה הציונית, בנימין זאב הרצל, בפוזה דומה על גשר בעיר באול. אז כתב: "בבאול יסדתי את מדינת היהודים".

אליהו בן-אלישר מחקה את הרצל בצורתו החיצונית ומגדל זקן שחור, המזכיר מאוד את זקנו של "חזוה המדינה". הוא חיקה גם את התצלום ההיסטורי.

לא היתה זאת יומרת-ישווא. הופעתו של שגריר ישראל ככירתו התרבותית של העולם הערבי יכנה להיות תמרור היסטורי בתולדות התנועה הציונית ובתולדות המדינה שהיא הולידה.

אם אכן נולדה מדינת-היהודים בבאול, הרי יכלה לפרוש כנפיים בקאהיר. לפניו נפתחו אופקים, אשר מעטים העזו לחלום עליהם במשך 32 שנים של מצור ומילחמה.

בפעם הראשונה נפרצה פירצה בחומת האיבה שהקיפה את ישראל מאז יום לידתה, כמו החומות שהקיפו את השכונות היהודיות בתקופת-החושיך. ישראל יכלה לפרוץ מתוך הגטו הממלכתי החמוש, "מיבצר ישראל".

במשך יותר משלושה עשורים לא היו לישראל גבולות יבשתיים, אלא אך חזיתות של מילחמה, קווים של הפסקת-נשק והפרדת-כוחות. כל יציאה מתחום המדינה היתה מערבה, אל אירופה הרחוקה, בים או באוויר.

עתה נפתח נכוד יבשתי. ליד אליעזר עברו ישראלים את הגבול, נסעו במכוניות לקאהיר, לאלכסנדריה, לדוכסור, לאסואן.

מעבר לקאהיר יכלה להוביל אל העולם הערבי כולו, האפשרות של דרך פתוחה לאלג'יר ולקאזבלנקה במערב, לחרטום בדרום, לריאד ולבגדאד במזרח, שוב לא היתה עוד בגדר אוטופיה. אפשר היה לדבר ברצינות, במושגים מעשיים, על שיתוף-פעולה כלכלי עם מדינות ערב העשירות, על ניצול משותף של אוצרות המים והנפט, על היערכות ביטחונית מרחבית, על ברית מדוי-נית כוללת.

אחת הסיסמות המושמעות ביותר בתולדות המדינה — "השתלבות ישראל במרחב" — הפכה אופציה מדינית מעשית.

אילו התפטר מנחם בגין ביום שבו הגיש אליהו בן-אלישר את כתב-האמנתו — כפי שהציע לו אחד מחברי-הכנסת — היה נכנס להיסטוריה כגדול מדינאי-ישראלי מאז דויד בן-גוריון, ואולי מאז הרצל. במקומו יכול היה לבוא האיש שראה — אם כי במעורפל — את התמורה המהפכנית ביעדים ובגישות, המתחייבת מן התפנית הגדולה — עזר וייצמן. אך כל זה לא קרה.

ילד פגום מלידה

ה מאורע — שיכול היה להיות היסטורי — איבד את תוכנו עוד לפני שאירע.

אמנם, הנשיא אנוור אל-סאדאת קיבל את אליהו בן-אלישר בידידות מופגנת, שוחח ארוכות עם העיתונאים הישראליים שנלוו אליו, נעתר לבקשתו לאפשר לו להניח זר על קבר החייל המצרי האלמוני, שנפל במלחמה בצ"ל.

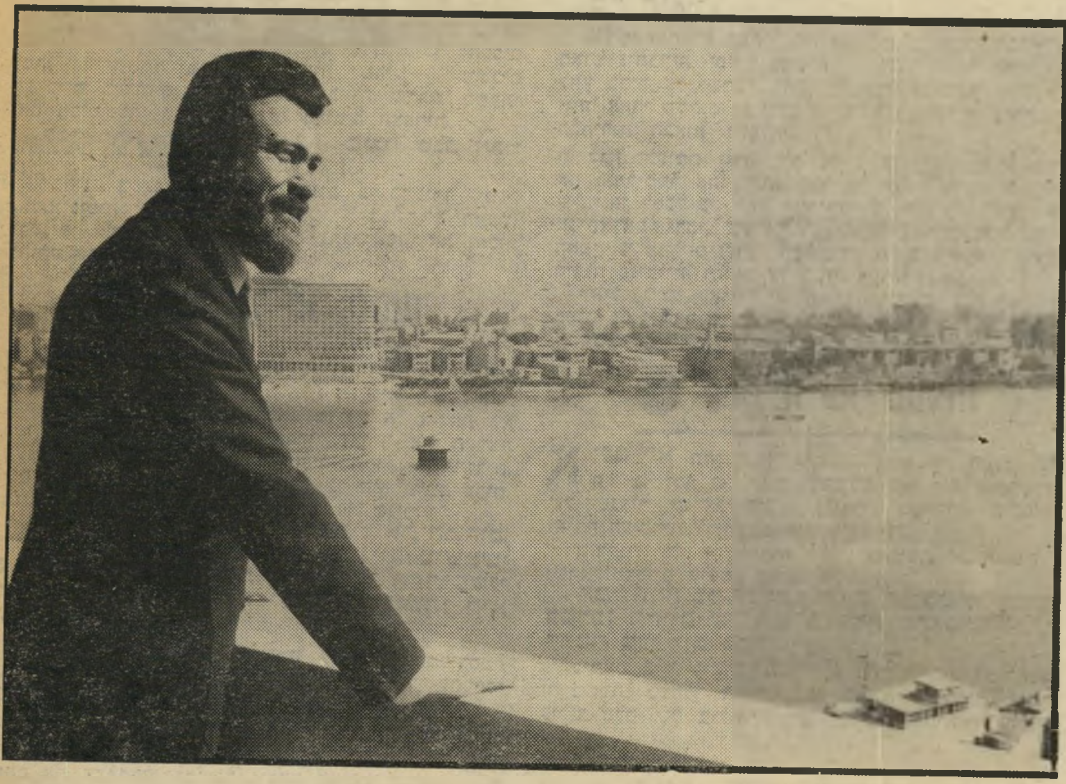
אך עיתוני מצריים לא הקדישו למאורע אלא שורות ספורות. עיתוני ישראל לא יצאו מגידרם מרוב התרג-שות. הטולס הזה לא הקדיש לו את שער השבוע.

ה"נורמליזציה" לא הלהיבה איש, לא מפני שהשלים כבר הפך עובדה קיימת ושיגרתית, ושוב לא היה בו כדי המפעים לבבות, אלא מפני שהכל הרגישו כי מרכבת השלום נתקעה בחול.

הסכמי קמפדייוויד, פריצת-הדרך הגדולה של תש"ס, לא הובילו אז אפי-הדרך, שממנה

בנימין זאב הרצל בבאול: מראה מעל הגשר על הנהר ריין

אליהו בן-אלישר בקאהיר: מראה מעל מירפסת "שרחון" על הנילוס